

СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Член на Международната асоциация на съдиите (МАС)
Член на Европейската асоциация на съдиите (ЕАС)
Член на Европейски магистрати за демокрация и свободи (МЕДЕЛ)
София 1000, ул. Пиротска 7, ет.5, тел 0879686841
e.mail: office@judgesbg.org
web: <http://www.judgesbg.org>

До
Съдийската колегия
на Висшия съдебен съвет

Становище на Съюза на съдиите в България

по отношение на правомощията на председателите на съдилища да определят режима на отпуск на съдиите при липса на съдебна ваканция

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

Повод за изразяване на настоящото становище са значителните различия в режима на разрешаване на отпуск в съдилищата през 2020 г., които са следствие от приложението на § 14 от заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с Решение на Народното събрание от 13.03.2020 г., и за преодоляване на последиците (загл. изм.), обнародван в ДВ, бр. 34/9.04.2020 г., в сила от същата дата, според която разпоредба през 2020 г. чл. 329, ал. 1 от Закона за съдебната власт (ЗСВ), който урежда съдебната ваканция не се прилага. Във връзка с това разрешение множество председатели ограничават възможностите на съдиите да ползват годишния си платен отпуск с аргументи за евентуално увеличено постъпление на делата. Това налага и да се вземе становище по

отношение на това какви са правомощията на председателите на съдилищата по отношение на отпуски на съдиите.

1. Статут на съдиите и роля на председателите по тяхното трудово правоотношение

На първо място, безспорно е, че магистратите в България са страни по правоотношение, за което се прилагат множество от правилата на Кодекса на труда съгласно преpraщането на чл. 229 ЗСВ. Това правоотношение обаче не може да се приеме за трудово, тъй като не само не възниква като такова и се прекратява на друго основание, но и най-важната характеристика на трудовото правоотношение – наличието на работодателска и дисциплинарна власт, не може да се приложи към съдиите поради изискването на чл. 117, ал. 2, изр. второ от Конституцията на Република България – „При осъществяване на своите функции съдиите, прокурорите и следователите се подчиняват само на закона.“ Това следва и от формулировката на разпоредбите на ЗСВ относно правомощията на председателите на съдилища – чл. 80, ал. 1, т. 2; чл. 86, ал. 1, т. 2; чл. 93, ал. 1, т. 2; чл. 99; чл. 100д; чл. 106, ал. 1, т. 2; чл. 107в; чл. 114, ал. 1, т. 2, и чл. 122, ал. 1, т. 2 ЗСВ, които не предвиждат възможност председателят да се намесва в работата на съдията по друг начин, освен организационно – с цел подкрепа за правилното ѝ осъществяване, а не с налагане на решения централизирано.

Оттук следва и установеният в практиката на Конституционния съд – в мотивите към т. IV от Решение № 4/7.10.2004 г. по конст. дело № 4/2004 г. и към т. II от Решение № 6/22.04.1993 г. по конст. дело № 4/1993 г. – принцип, че административните ръководители следва да имат ограничено влияние върху редовите магистрати, и че в съдебната власт не може да действа принцип на единоначалие, както това е в изпълнителната власт, за да не се засегне независимостта на магистратите.

Тази гаранция за независимост е свързана и с предвидения в чл. 130а, ал. 5, т. 1 от Конституцията начин на назначаване на магистратите – от съответната колегия на Висшия съдебен съвет, както и с гаранции, уредени в Закона за съдебната власт. На първо място това е дадената в чл. 30, ал. 5, т. 5 ЗСВ възможност на колегиите на висшия съдебен съвет да решават въпроси относно организацията на дейността в съответната

система на съдебната власт – съд или прокуратура и следствие. Възможност за контрол на работата на председателя е предвидена и с възможността на общите събрания на съдилищата, съответно – пленумите на ВКС и ВАС, да дават становища по въпроси от компетентността на председателя на съда (съгласно чл. 79, ал. 3; чл. 85, ал. 4; чл. 92, ал. 3; чл. 98, ал. 3; чл. 100г; чл. 104, ал. 3; чл. 107в; чл. 111, ал. 4 и чл. 119, ал. 3 ЗСВ).

Следователно макар и да има някои правомощия на работодател по смисъла на КТ по силата на препрощащата разпоредба на чл. 229 ЗСВ, председателят на съда, съответно – административният ръководител на прокуратурата, не се явява работодател на магистратите и последните не са подчинени пряко на неговите разпореждания, освен в предвидените в ЗСВ случаи. Специфична уредба последният закон дава в материята на отпуските.

2. Правила на ЗСВ относно ползването на отпуск от магистратите

Съгласно чл. 338 КТ ползването на годишния отпуск на магистратите се разрешава от административните ръководители на съда или прокуратурата, където първите работят. За да се гарантира независимостта на магистрата от административния му ръководител и възможността той да получи отпуск, законът е предвидил и две ограничения, като е създал принципното положение, че магистратът ползва отпуска си през съдебната ваканция (чл. 336 ЗСВ), а изключение от възможността за ползването му се допуска по преценка на административния ръководител да бъде отложена, ако магистратът не е написал актове по делата, по които следва да се изготвят такива, в съответния предвиден в процесуалните закони срок (чл. 337 ЗСВ).

Така законодателят се е опитал да уреди гаранции, че ако магистратът е добросъвестен и е написал актовете, които е следвало да напише, то на него следва да му се разреши отпуск в предвидения в чл. 329, ал. 1 ЗСВ период на съдебната ваканция – от 15 юли до 31 август, в поисканите от магистрата дни. Извън предвиденото в разпоредбата на чл. 337 ЗСВ и изискванията да бъдат налични дежурни магистрати за дела, които се разглеждат по спешност (чл. 210, т. 3 ЗСВ), не следва да

съществуват други пречки магистратът да ползва годишния си отпуск във всеки избран от него ден в рамките на съдебната ваканция, а и извън нейните рамки, стига да няма причини, налагащи присъствие в съда (насрочени съдебни заседания, дежурства). През 2020 г. тази ситуация е променена само формално, като промяната не може да изключва за съдиите гарантираното на всички трудещи се право на отпуск.

3. Специфичната уредба на ползването на отпуск за 2020 г.

Разпоредбата на § 14 от заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с Решение на Народното събрание от 13.03.2020 г., и за преодоляване на последиците (загл. изм.), обнародван в ДВ, бр. 34/09.04.2020 г., на практика ограничава през 2020 г. посочените по-горе гаранции на ЗСВ. Тя не може да изключи конституционния принцип, че магистратът следва да е независим от административния ръководител и да не се влияе от неговите решения по административни въпроси при осъществяване на социалните си права и възможността да ползва отпуска си за почивка.

Следователно посочената разпоредба не може да дерогира заложения в чл. 173, ал. 5 КТ и прилагащ се и за магистратите на основание препращането на чл. 229 ЗСВ принцип, че магистратът следва да ползва отпуска си в годината, за която той се полага. Това право магистратите имат и по силата на правото на Европейския съюз – чл. 7 от Директива 2003/88/ЕО относно някои аспекти на организацията на работното време.

За да се запази независимостта на магистратите от техните административни ръководители, председателите на съдилища не могат да се позовават на суспендирането на действието на правилата за съдебната ваканция, като без сериозни мотиви ограничават правото на отпуск на съдиите. Би следвало да се приеме, че при липса на насрочени заседания или на случай, при който съдия все още не е довършил възложената му работа (чл. 337 ЗСВ), председателите на съдилища не следва да ограничават правото на съдията да ползва годишния си отпуск през месец август 2020 г.

Това е така, доколкото през този месец и повечето от другите професионалисти, чиято дейност е свързана със съдебните дела – вещи

лица и адвокати, ползват отпуска си през лятото. Още повече, в много съдилища са насрочени заседания за периода от месец септември до края на годината, които ограничават възможностите на съдиите да ползват годишния си отпуск навреме (съгласно принципа на чл. 173, ал. 5 КТ) и пълноценно да си осигурят почивка.

Не съответства на принципа за независимост на вътрешното убеждение на магистрата (чл. 117, ал. 2 от Конституцията на Република България) тълкуване на правомощията на председателите на съдилища по осигуряване на отпуск на магистратите по чл. 338 КТ, което позволява да бъде отказан отпуск на съдия, ако не са изложени сериозни мотиви за това, свързани с изпълнение на задълженията на последния по чл. 210 ЗСВ – да насрочва регулярно делата или да разглежда преписките в срок, или с правилото на чл. 337 ЗСВ. Да се приеме противното би означавало председателят на съда да приложи команден подход, който съгласно мотивите към т. IV от Решение № 4/7.10.2004 г. по конст. дело № 4/2004 г. на Конституционния съд е неприемливо за организацията на работа на съдебната власт и ограничава независимостта на магистрата.

Уважаеми членове на Съдийската колегия на ВСС,

Във връзка с всичко изложено по-горе настояваме органите за администриране на съдебната власт да предприемат следните действия, за да гарантират ефективно ползването на годишния отпуск на магистратите през 2020 г.:

– призоваваме Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет на основание чл. 30, ал. 5, т. 5 ЗСВ да приеме решение, с което да укаже на председателите на съдилища да не препятстват ползването на платен годишен отпуск на магистратите за периода, за който имат право на такъв, в рамките на месец август 2020 г., освен ако с оглед настоящото натоварване и насрочени заседания в съда не се налага съкращаване на периода на отпуск на някои съдии. Предлагаме като причини за отказ за ползване на отпуск да се изброят изчерпателно: насрочени за месец август 2020 г. съдебни заседания по дела, които според процесуалните закони се решават в съкратени срокове; предвидено отнапред дежурство за съдиите, които са дежурни през месец август 2020 г., и в хипотезата на чл. 337 ЗСВ (непостановени в срок съдебни актове).

– призоваваме председателите на съдилища да обявят отнапред прозрачни и обективни критерии, по които ще разрешават или отказват предоставяне на годишен отпуск на съдиите в администрираните от тях съдилища през август 2020 г.;

– призоваваме съдиите да използват правомощията си по чл. чл. 79, ал. 3; чл. 85, ал. 4; чл. 92, ал. 3; чл. 98, ал. 3; чл. 100г; чл. 104, ал. 3; чл. 107в; чл. 111, ал. 4 и чл. 119, ал. 3 ЗСВ за отправяне на препоръки към председателите на съдилища чрез общите събрания в случаите, когато правото им да ползват годишен отпуск се ограничава неоснователно.

24 юли 2020 г.

Управителен съвет на

Съюза на съдиите в България